

Rippl-Rónai Múzeum

Néprajzi Szakág

Együd-hagyaték

Leltári szám: RRM_EA - A - 70. 40

R-R.M. III./kis ORVO/

K i s b á r a p á t i, 1970. márc. 30. Tóth Imre 69 é.

Együd Árpád

- 1./Csavargónak..../katonadal/
- 2./Csóri kanász.../Kanásztánc/
- 3./Háromlú feketenád/pásztordal/
- 4./Béresgyerek..../béresdal/
- 5./Űle mellém...../népdal/

F o r v a j, 1971. novlo.

Kvasznicza Gyuláné 44é.

Együd Árpád

- 1./Arra alá..../népdal/

S i ó g o k, 1971. máj. lo.

Nagy János 79 é.

Együd Árpád

- 1./Ángyom süttöt rétest/szerelmes dal/
- 2./Na aszt nézd, hogy.../táncdal/
- 3./Édesanyám a könnyeit.../betyárdal töredék/
- 4./Holháltál az éjjel /táncdal/
- 5./Végigmentem...../népdal/
- 6./Falu végén...../népdal/
- 1./Átulmenneek.../népdal/ Nagy Jánosné 72 é.
- 2./Széles a.../népdal/
- 3./Mikor én már.../népdal/

Nagy János 79 é.

B. oldal

- 1./Bokor alatt.../kanásztánc/
- 2./Csipd meg bogár.../Kanásztánc/
- 3./Mikor engem.../katonadal/

K i s b á r a p á t i, 1970 márc. 30 Tobak Mihályné 63 é.

Együd Árpád

- 1./Elmentem a rétre /népdal/
- 2./Négy ökröm van /népdal/
- 3./Mikor megy a lány/népdal/
- 4./Szabó Vilma balladája
- 5./Itt a .../tréfás népdal/
- 6./Erre, erre.../népdal/
- 7./Azért jöttünk ide.../népdal/

Csordás József 62 é.

- 1./Fehér László balladája
- 2./Kis pejlovam.../Eszterházy számadó nótája/

Tobak Mihályné 63 é.

- 1./Szomszéd asszony.../népdal/

Tóth Imre 69 é.

- 1./Nem akar a/pásztordal/
- 2./Aranyos kis.../mulatódal/

Uttörők

- 1./Látod milyen ködös idő
- 2./Nem vagyok szép..
- 3./Nincs széna...

Kisz-isták

- 1./Lucázási rigmusok

1970. III. 30. Kisbárapáti

Tóth Imre, 69 éves, Megjegyzés

/000-024/

1. Csavargónak, naplopónak
 É, de tart engem a világ.
 Dejazér a kalapomba
 Fére hervad el a virág.
 Ejde betyár világ
 Vedd le rólam a te szádat;
 Én elmegyek katonának,
 Te jitt maracc a zanyádra.
 Mikor mentem sorozatra
 A kis tabi Koronába,
 Rövidszáru lagos csizmám
 Térdig elmerült a sárba.
 Térdig elmerült a sárba.
 Rövid száru csizmám
 Térdig elmerült a sárba,
 Megkaptam a két koronát
 Hosszu piros pántlikával.
 Mikor mentem haza felé
 Sej a magam falujába,
 Mindig azon gondolkottam,
 Hogy ki lesz a zutitársam.
 Haj lesz utitársam
 A zén jó barátom,
 Ki megássa a siromat
 Románija hegyaljába.

2. Csóri kanász mit fősztel?
~~Jaj de régen fogtam pinát~~
 Tüdőt káposztával.
 Mivel rántottál bele?
 Hasas-szalonnával.
 Attál-e ja zöregnek?
 Attam egy jó tállal.
 Hanem eszik a zöreg,
 Vágd a pofájára.

/025-029/

3. Háromélü fekete nád,
 Jaj de régen fogtam pinát.
 A mult héten fogtam egyet.
 Haj megette ja kezemet.
 A zén pöcsöm derék gyerek
 Száz pinától nem ijed meg.
 Uccu szajha panaszkod meg,
 Hogy a zéjjel ki toszott meg.
 Juhászok-é, gujások-é,
 A nagyfaszu kanászok-é?
 Aszt susogják, szánjatok meg,
 Borom árát adjátok meg.
 Borom árát megadjátok,
 Máskor is lesz gondom rátok.

/030-088/

Három ürü nem nagy fóka,
Három juhász hajtogatja,
Mind a három selem subás,
É, nem is pásztor, ki nem szajhás.

Árok, árok, de mé! árok,
Hat fekete lovon járok,
Hat fekete lovam csinos
É, magam vagyok barna-piros.

Ejnye, ejnye Zsobri pajtás,
Hogyan teccik a vándollás?
Nekem bizon nem jól teccik, :/
Kisangyalom halval fekszik. :/

Édesanyám monta nékem
Minek a szerető nékem!?
De jén arra nem hajultam,
Barna szeretőt tartottam.

Bálványosi kert kapunál
Zsandár-Káplás elejbém áll.
Aszt kérdezi, honnan jöttem,
Hol a zutazólevelem?

Zsandárkáplár addig várjon,
Mig a lájblim kigombolom.
A lájblimat kigomboltam,
Pisztojomat előlkaptam.
Egyet mingyá fejbelttem:
Itt a zutazólevelem.
Másik mongya, jez a Sobri,
Föl köll esztét akasztani.

4. Béresgyerék hajt a kutra itatni.
Szeretője vizet visz mosogatni.
Szomorujan huzza föl a sudárfát,
A jeges sudárfát,
Ugy hallgatja szeretője panaszát.

Béresgyerék ne rakd meg a szekeret,
Sajnáld meg a szegény pára ökrödet
Kettő sánta, a harmadik nem mehet,
sej, de nem mehet.
Negyedik meg nem birja ja szekeret.

/089-093/

5. Üle mellém, vagy ölejj meg,
Ha nem szerecc, veszekedj meg.
Ugy forrjon benned a méreg, :/
Hogy a szived repedjen meg. :/

Erre gyere ja merre jén,
Maj megtudod, hol lakom én.
Vijasz-gyertyát égetek én;
Barna kislánt szereték én.

Aran-kilincs a zajtómon,
Rózsa nyilik ablakomon,
Rózsa nyilik a zablakomon,
Barna legény a galambom.

/094-119/

Torvaj, 1971.

Kvasznicza Gyuláné, 44 éves /120-144/

6. Arra alá kökényes, kökényes
Arra szánt egy kistorvaji béres.
Telle van a szája édes csókkal,
A kalapja szagos rozmaringgal.
Ej te legény de sáros a csizmad.
Lányt kérettél, nem jött el tehozzád,
Mer mind ojjan lányok laknak erre,
Rá se néznek a szegény legényre.
Szénabogja halomra, halomra,
Mozs vagyok egy legénnyel haragba;
Most is ojjan legény haragszik rám,
A cipőmbe kapcának se huznám.
Szénabogja ne borujj, ne borujj,
Barna kislány ne busajj, ne busujj.
Látod, hogy én semmit sem busulok,
Ugy is tudom, hogy a tijeid vagyok.

Siófok, 1971. V. 10.

Nagy János, 80 éves

/145-169/

7. Anygom süttöt rétest, kitette ja fára.
Kitette ja fára, legények számára.
Arra mént a kanász fekete ködmenbe, /:
Elvitte ja rétest, nem adott belőle. /:
Éva szivem Éva, Teritvel a szilva,
Teritvel a zalja, Felszédjük hajnalra.
Bárcsak az a hajnal sokáig tartana,
Szerelemnek rózsám vége ne szakanna.
Szerelém, szerelém Átkozott gyötrelém,
Mért nem termett minden fa tetején
Minden fa tetején, Rózsa, citrus levelin
Hadd szakasztott vóna Minden szegény leginy
8. Ne jaszt nézd, hogy hogyan jár a lábom, /170-182/
Csak aszt nézzed, hogyan jár a táncom.
Ripityomba, lapatyomba, rozmaring a kalapomba.
Hármat tojott a fekete kánya,
Engem szeröt a kend barna lánya.
Ripityomba stb...
Ne jaszt nézd, hogy hogyan jár a lábom,
Csak aszt nézd meg, hogyan jár a táncom,
Lipityembe, lapatyomba, rozmaringszál a kalapomba
9. Édesanyám a könnyejit hullatja /183-268/
Betyár fiját a zablakba megvárja.
/közbeszólások/ /keveri az egyébként is
Béresgyerek lettem, anyám itt ~~szük~~bizonytalanul tudott gyenge
született a világra, dallamot és szöveget/
Kért engemet édesanyám jó szóra.
Hogy ne mennyek csipkebokor erdőbe.
Nem hallgattam édesanyám szavára,
Rátértek a betyárok a rosszaságra.
Be is álltam, fokosomat a vállamra főttem,
Kocsmáros ur, a zistenit, betyárnak én születtem.

Kocsmáros ur e szavára; nyugott legyél kis betyárka
Én nyugott kocsmáros ur sosem leszek,
A zistállóból a ménesit én elcselezem.

Kocsmáros ur a zis tenit magának,
Száz szál gyertyát, száz liter bort ennek a magyar híres betyárnak.

Kocsmáros ur gondolkodik, hogy a gyertyát nem tudja beszerezni.
Száz icce bort oda tett a zasztalra,
Marcsa lányát küldte ki a strázsára.
Édesapám én a strázsát nem állom.

Onnand alól jönnek már a zsandárok. /bizonytalan dallam és szö-
Ezt a betyár nem vette ő tréfára vegetudás és az eleje told a-
Föl is ugrott a cifrahátú lovára. lék szöveg

Cifralábu lova elvitte őt messzire,
Elvitte őt a bakonyi erdőbe.
Lova lába megbotlott egy fatörzsbe,
Ott fogták el az új betyárt örökre.

10. Hol háltál a zéjjel cinegemadár? /270-282/
Ablakidba háltam kedves asszonkám.
Mér be nem jöttél cinegemadár?
Féltem az uradtól hátha ithon hál.
Nincs itthon a zuram cinegemadár,
Vetvel a számodra ez a puha ágy.
11. Végig mentem az ürögi az ürögi fő utcán, /283-293/
Betekintek, betekintek a kisangyalom ablakján.
Még akkor is azt kijáltja, huncut betyár gyere be,
Aggy egy csókot, nyom meg a gombot,
Kacsincsá a szemembe.
12. Falu végén, falu végén szóll a muzsika, /294-311/
Gyere kedves kisangyalom, mennyünk el oda.
Körülgetlek kedvemre, ne sirj oj keservesen, :/
Páros csolkom rajtad szárod, nem felejtlek el. :/
13. Átulumennék én a Tiszán ladikon Nagy Jánosné, 72 éves /312-321/
ladi-ladi-ladikon.
Ha jén tudnám, hol lakik a galambom,
hol lakik a galambom.
Kint lakik a pusztába,
Napkeleti sorába.
Piros rózsa, betónija, rezeda :/
Nyilik a zablakába.
14. Széles a Tisza vize, keskeny a hid mja, /322-340/
Ne menj arra barna kislány, mer lejesel róla.
Nem esek, nem esek én a Balaton vizébe :/
Inkább belejesek kisangyalom a zöledbe. :/
15. Mikor én már tizennyolc éves voltam, /341-389/
Én már akkor házasonnyi akartam,
Tizenkét lányt megkérettem hejde részemre,
De mindenik hibát talált énbennem.
Az elsőnek kicsi voltam, az volt baj,
A harmadik, hogy a szeme m kékezik, /Tévesztés/
Harmadiknak, hogy a szemem kékezik,
Negyediknek a termetem nem teccik.
Ötödiknek: mért paripán nem jöttem,
Hatodiknak: mér Páriból nem jöttem,

Hetediknek: amér nincs édesanyám,
Nyolcadiknak; hogy mér nincs édesapám.
Kilencediknek, hogy a bukszám üres volt,
A tizedik: a vagyonom csökél volt,
Tizenegyediket az anyja nem adja
Tizenkettedik nem megy férhő soha.
Igy hát nékem nem is lesz feleségem
Magánosan köll a világot élnem.
Megátkozom országomat, meg a karomat,
Katonának bejiratom magamat.

- Nagy Fános*
16. bokor alatt a kanász /390-393/
Menyecskével játszik
Ugy megdobta ja siskát,
csak a füle látszik.
17. Csipd meg bogár à seggit, /393-395/
Vörös hangya a pöckit,
Cserebogár az inát,
Mé nem ad egy kis pinát.
18. Mikor engem a főorvos vizitált /396-410/
Jobb karomon végighuzza ja kezét.
No te fiju, jó leszó katonának ,
Mégpediglen magyar tizes huszárnak.
Mikor engem a főorvos vizitált,
Édesanyám az ablakon sirdogált.
Ne sirj anyám, nem leszek én katona, ∴.
Én leszek a lányok szomorittója. ∴.
- Kisbárapáti, 1970. III. 30. Tobak Mihályné, 63 éves /411-425/
19. Elmentem a rétre, nem tuttam kapálni,
Arra jött a babám, nem akart megállni.
Tizenhárom kasza mind egyesre vágja. /müdalos behatás/
Tizenhárom lánnak csókra áll a szája.
Iboja, vijola, őszi szellő fujja.
Ibojalevélből lesz a koszoruja.

Elvágtam a zujjam, fojik piros véröm,
Nincsen édesanyám, ki bekösse nekém.
Gyere kisangyalom, ne rösteed bekötni,
Én se röstellettem este hozzád jární.
Ibója stb...
20. Négy ökröm van, de mind a négy sánta. /426-429/
Szerettelek, jaj, de hijjába.
Szeretlek én téged még akkor is.
Amikor már elnyel még a sir is.
21. Mikor megy a lány vasárnap a misére, /430-435/
Egyik könnye a másikat elérte.
Ég a gyertya, a feszület előtte,
Rá sem füttyülök a régi szeretőmre.

22. Vettem én a vásárban egy tili-taligát, /436-441/
Ráültettem a feleségem a Kiti-Katikát,
Nehéz volt a Kiti-Katikának a vili-valaga,
Letörött a tili-tili-tili-tili-taliga, de alatta /müdallam/

23. Kovács Vilma lement a kis kertbe, /442-480/
Lefekütt a zalmafa tövébe.

Odamentem, kiáltottam néki,
Kejj fel Vilma, mer meglát valaki.

Kovács Vilma nem vette tréfára,
Elszalatt a szomszéd béli csárdába.
Csaplárosné mondja ja lányának,
Tiz liter bort hozzon a Vilmának.

/A népi emlékezés azon
jelenségével találkozunk,
hogy "keveri" a neveket/

Szabó Vilma borát nem itta meg,
Kilenc zsandár a zajtóját üti meg,
A tizedik elkijáltja magát:
Fogjátok meg legények a Vilmát.

Szabó Vilmát 9 zsandár kíséri,
Szeretője a kulcslikon nézi,
Látod babám jászos életemet:
Mind tejérted szenvedem ezeket.

Kovács Vilmát 9 zsandár vallattya,
Szeretője a zajtón kívül hallgatja.
Kovács Vilma valld be büneidet,
Hova tetted a 4 gyermekedet.

Együtt tettem a Tisza medribe,
Kettőt meg a cidrusfa tövébe,
Negyediknek mozt vagyok gyilkossa,
A szerele m visz el engem a sirba.

Szabó Vilmát 9 zsandár vallatja
Szeretője a kulcslikon hallgatja,
Látod babám jászos életemet,
Mind tejérted szenvedem ezeket.

Szabó Vilmát bedobják a börtönbe,
Szeretője majd meghal érte.
Édesanyám engedje megtennem,
Hogy a Vilmát engedje elvennem.

Édes fíjam nem lehet megtenned.
Ezt az egyet éntőlem nem érdemled.
Édesanyám meghalok utánna:
Együtt megyünk Vilmával a halálba.

24. ~~Haragsz~~ígan vagyok tőle. /480-483/
Itt az ember, nem gondolok véle
..... elfordulok tőle
Itt a hátam, beszélgessél véle.

/A pontozott részeken érthetetlen a szöveg/

25. Erre erre, most megy erre /484-490/
Haragszik rám, nem néz erre.
Ha haragszik, mér jár erre,
Mér eszi a fene erre.

Ég a rözse, szalaggy Bözske,
Mert megég a szoknyád széle
Ha megég a szoknyád széle
Jaj, de aszt a Bözske

26. Azért jöttünk ide karikázni,
Ha ja babám itt talána lenni,
Keze-lába ki talána törni,
Én még jobban ki fognám tekerni.

Hosszu a nád lehajlik a földre,
Sir a kislány elhallik messzire,
Elhallik az alsó kaszárnyába.
Megszabadulok babám nemsokára.

Megszabadulok, meg is házasodok,
Azt veszek el, aki én akarok,
Te meg babám válassz más szeretőt,
Mér vártad meg a 3 esztendőt.

27. Fehér Anna hogy megtudta, :|
Hogy a bátyja fogva vala, :|
Fog be kocsis a lovakat, :|
Rájj melléd sok aranyokat. :|

Jó nap isten hadnagy uram!
Fogaggy isten Fehér Anna!
Hadnagy uram arra kérem,
Haja bátyámat kiadja.

Kijadom én Fehér Anna
Kijadom én a bátyádat,
Kijadom én a bátyádat,
Ha ja zéjjel veled hállok.

Fehér Anna hátra fordult,
Elsétál a fojosóra,
Folosóruul a tömlöcbe,
Annak is a fenekére

Jó nap isten édes bátyám!
Fogadj isten édes hugom!
Édes bátyám kiváltalak,
Hadnagy urral vele hállok.

Ne hájj véle a huncfuttal,
Az akasztanivalóval,
Szüzességedet elveszi,
Bátyádnak a fejét végzi.

Fehér Anna hátra fordult,
Fölsétál a folosóra
Folosóruul föl a házba,
A hadnagy ur szobájába.

Aluszol-e Fehér Anna?
Lelkematta gyöngy-harmatja.
Nem aluszok, nem nyughatok,
Mert sok lánc-zörgést hallok.

Csak aluggyál, csak nyugodjál,
A béresek fájér járnak,
A béresek fájér járnak,
Azok zörgetik a láncot.

Aluszol-e Fehér Anna?
Lelkematta gyöngy-harmata.
Nem aluszok, nem nyughatok,
Mer sok puska lövést hallok.

Csak aluggyál, csak nyugodjál, :|
A bátyádnak vége van már.

Vakujjon meg hadnagy uram,
Vakujjon meg hadnagy uram.
Szüzességemet elvette,
Bátyámnak a fejét vette.

Csordás József, 62 éves
1507-545/

28. Kispej lovam hátsó lábán sárga patkószegje, de fényes, /546-559/
Kondorosi szép csárdásné édes-kedves egyetlenegy
Marcsa nevű leánya, de kényes.
Srégre metszett huncutkája, bodor haja
lehajlik a vállára.
Zöld selemből száz forintos kendőt terít magára.
Kondorosi csárda előtt van egy szomorufüzfő.
Ahhoz kötöm a lovamat ki szombat hajnalba.
Újj föl hát, most te csak hama kondorosi szép
csárdásné édes-kedves egyetlenegy Marcsa nevű
leánya a lovamra.
Elvitetlek öreg herceg gulásának a legszebb tanyájára.
29. Tobak Mihályné /560-577/
Szomszéd asszony kakassa
Fölugrott a libiláré-lom-bom,
máté-tuli-matalálé karóra.
Csak azt kukorékolja
Szajha lett a libiláré-lom-bom,
máté-tuli-matulálé leánya.
Szomszédasszony meghajja
A világnak stb.... elmondja
A bíró meg azt mondja,
Hogy a kakas stb... jól kukorékolta.
30. Tóth Imre, 68 éves /577-601/
Nem akar a kanyos ártán legelni
Még az órát a földre le se meri tenni.
Idegen szagot érez a határba,
Onnand alól jön hat zsandár lóháton.
Elől jön már a zsandár főkapitány,
Azt kérdezi, hová való születés vagy te betyár?
Fölső-Somogy, Nagy Karád a zén hazán,
Keservesen nevelt az édesanyám.
Ejnye betyár, tedd össze a kezedet,
Hadd kísérvünk a vármegyeház elejbe;
Hat zsandárnak nincs is annyi hatalma,
Ki jengem a nyájamtól elhajtana
De jén addig meg sem válok nyájamtól,
Még számadóm ki nem jön a csárdából.
31. Aranyos kis pintes üvegem /601-604/
Süvegem előtted leteszem.
Oltárod előtt könyörgök,
Iszom egyet csak ugy nyöszörgök.
32. Kisbárapáti gyermekek /8-10 évesek/ /604-616/
Látod milyen ködös idő,
Látod, hogy esik a zesó!
De jén azér fölkereslek,
Mert én igazán szeretlek.
Betyárgyerek a zerdőbe
Bujdosik az őszidőbe.
Gondolkodik ő magában,
Hová legyen éjszakára!
33. Nem vagyok szép csak a szemem fekete, /616-626/

33. Nem vagyok én az erdőben remete,
Sem remete, sem a fügefának az ága,
Én vagyok az, kinek nincsen babája.
Egy rózsafán megtaláltam száz rózsát,
Mind a százat átküldöm majd tehozzád.
Közepébe belelehelem a lelkemet,
Tépjed össze, ha nem szeretsz engemet.
34. Nincs széna, nincs szalma, nincs a szénatartóba, /626-632/
Meg is szidtak érte a pitvar ajtóba.
Lesz széna, lesz szalma, lesz a szénatartóba,
Oda várlak rózsám a pitvarajtóba.
Van széna, van szalma, van a szénatartóba,
Megölellek rózsám a pitvar ajtóba.
35. Hogy ha engem valaki, valaki /633-644/
Pincészerre hina ki, hina ki,
Meginnám a jó borát,
Szeretném a lányát,
Elszeretném a lányát, a Mariskát. |
36. Kity-koty, kity-koty /644-662/
Maj hajnal lesz
Maj megvirrad,
Maj reggel lesz.
Gelegonya kettő,
Biró hátán teknyő.
Aggyon a zisten keeteknek
Száz malacot, egy ólat.
kity-koty stb....
Keetek dísznójának akkora
szalonnája legyen, mint a mestergerenda.
Kity-koty stb...
Keetek asszonyának annyi csibéje legyen,
Mint égen a csillag, földön a fűszál.
Kity-koty stb....
Gelegonya kettő,
A zén tököm is kettő,
Kettő a golója,
Harmadik a tolója.
Pipi-pipi, hijjad-hijjad!